

Remissvar från Svensk Plastindustriförening, SPIF gällande Remiss av betänkandet SOU 2023:84 En hållbar bioekonomistrategi - för ett välmående fossilfritt samhälle.

Vad är SPIF

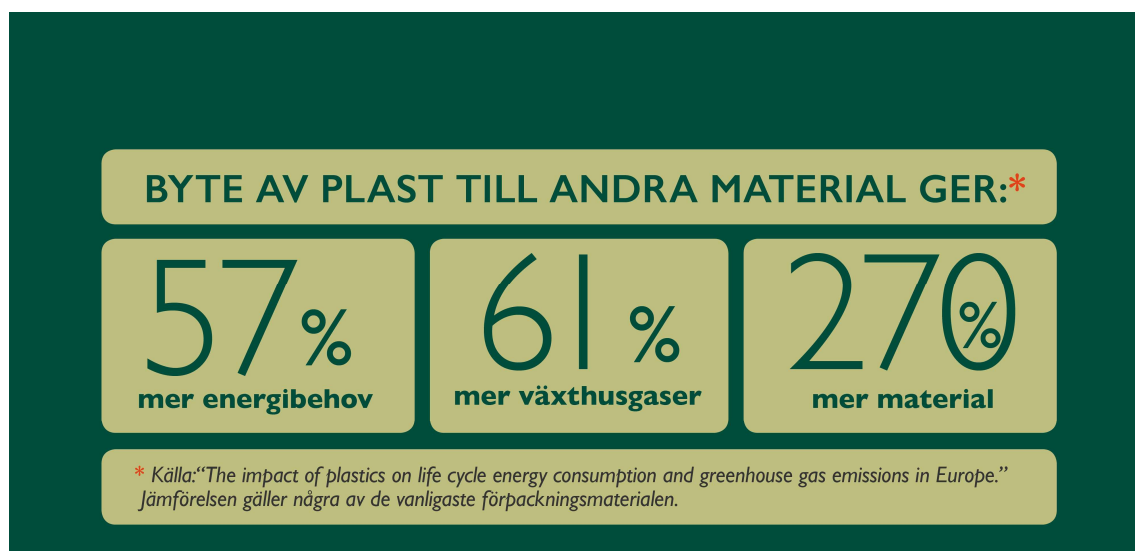
SPIF (Svensk Plastindustriförening, organisationsnummer 802004–6440) är ett svenskt branschförbund och har ca 120 medlemsföretag inom plasttillverkning samt tillhörande material och tjänster. Bland medlemsföretagen ingår producenter som omfattas av föreliggande remiss.

Remissvar

SPIF har fått möjlighet att lämna synpunkter gällande Landsbygds- och infrastrukturdepartementets remiss av betänkandet SOU 2023:84: En hållbar bioekonomistrategi - för ett välmående fossilfritt samhälle.

Paragraf 3.2 sid. 43. bioekonomin (bidrar) med minskade utsläpp av växthusgaser.

Kommentar: Detta är inte helt sant. En ökad produktion av pappersprodukter på bekostnad av plastprodukter resulterar i fler utsläpp av koldioxid enligt LCA-beräkningar. (Se Figur 1!).

Figur 1. Hur byte av plast till andra material påverkas [1].

Paragraf 3.3 sid. 44. Även produktionen av framför allt förpackningsmaterial för pappersförpackningar och sågade trävaror för bland annat husbyggnation har ökat markant de senaste 15 åren.

Kommentar: Det förstnämnda är en olycklig utveckling med tanke på vad som sagts ovan. Att byta ut ett bra fungerande material mot ett sämre är förödande för klimatet. Ett exempel: Framställningen av en polystyrenmugg är mer miljövänlig än framställningen av en pappersmugg. I det senare fallet åtgår det 170 gånger mer processvatten, 6 gånger mer ånga, 15 gånger mer kemikalier och 30% mer kylvatten. Att processen innebär 40% mindre fossilbaserad materialåtgång motiverar inte den höga konsumtionen av vatten och kemikalier och medför inte att en pappersmugg är mer miljövänlig.

Paragraf 4.2 sid. 57. Den svenska skogen som helhet är dock en stadig kolsänka och mängden kol som finns lagrad i träden växer så länge den totala avverkningen är lägre än skogens tillväxt.

Kommentar: Det råder delade uppfattningar inom forskarvärlden om skogen är en utsläppskälla eller kolsänka.

Skogsindustrin, som inkluderar allt från avverkning till virke, massa och pappers-tillverkning släpper årligen ut omkring 80 miljoner ton koldioxid, uppger forskare vid Umeå universitet. Men dessa utsläpp syns inte i den svenska officiella statistiken trots att det är långt mer än Sveriges samlade utsläpp.

Skälet är att skogsindustrin har ett undantag som gör att dess utsläpp inte räknas. Det beror på att skogen samtidigt bidrar till att minska koldioxiden i luften.

Men det är inte helt sant beroende på land och på det skoningslösa utnyttjandet av skogen, vilket framgår av bifogade figur 2. Man bör därför ta Energimyndighetens beskrivning av "den naturliga kolsänkan i skog och mark" med en nypa salt.

Land	Medelvärde senaste 30 år (växthusgaser)	År 2020 (växthusgaser)	År 2021 (växthusgaser)
Sverige	30 milj. ton upptag		25 milj. upptag
Finland		27,9 milj. ton upptag	6,7 milj. ton upptag
Estland	2–6 milj. ton upptag	139 000 ton <u>utsläpp</u>	

Figur 2. Förändring av skogens förmåga att ta upp respektive avge koldioxid över tid och land [2].

Dessutom är ett av Sveriges åtaganden till år 2030 att öka kolsänkan med fyra miljoner ton jämfört för perioden 2016–2018 när i praktiken skogens förmåga till kolsänka i verkligheten minskar.

Paragraf 7.1.1. sid. 86. Det gäller bland annat att ersätta plastdetaljerna i en snöskoter med biobaserat material. Liknande innovationer finns när det gäller takboxar till fordon. Redan i dag används en viss mängd återvunnen plast i takboxar, men miljöprestandan ökar ännu mer om bioplast kan ersätta resterande delar.

Kommentar: Det är inte säkert att den framtagna bioplasten är återvinningsbar till skillnad från fossilbaserad plast. Dessutom är nedbrytbar plast är ett hot mot plaståtervinningen. Redan med två procent av nedbrytbart material i återvinningsströmmen skapas kvalitetsproblem för plaståtervinningen. Eftersom vi vill öka

mängden plastförpackningar som återvinns samt höja kvalitén på det återvunna materialet är vi djupt oroad över en ökad användning av nedbrytbara plaster. [3].

Paragraf 7.1.2. sid. 88. Exempelvis kan restprodukten lignin användas annorlunda. I dag förbränns oftast ligninet i den så kallade sodapannan, för att i första hand producera ånga för torkning av papper eller massa, samt i andra hand till att producera el.

Kommentar: Det finns redan en kommersiell användning av lignin som kan minska koldioxidutsläppet för polyeten med 90% genom att använda lignin såsom tillsats [4]. Ännu ett exempel där plastindustrin kan bidra till en bättre miljö.

Paragraf 7.1.2 sid. 91. Traditionellt har biobaserad textil utgjorts av bomull, lin, hampa och ull, men andra jordbruks- och skogsbruksrelaterade material är under utveckling tillsammans med textilindustrin, varav några är kommersiella.

Kommentar: Ingenting står om att bomull är ett olämpligt material då den konsumerar 6 000 liter vatten för framställning av ett par jeans. Dessutom har det visat sig att den största delen av plastfiber i haven i själva verket är bomullsfiber [5].

Paragraf 7.1.3 sid. 93. Det behövs dock regler för att en marknad ska fungera väl, samt statliga styrmedel för att lösa de misslyckanden som marknaden inte lyckas hantera. Dessa styrmedel bör vara teknikneutrala i så stor utsträckning som möjligt, för att inte snedvrider konkurrensen.

Kommentar: Viktigt att styrmedel är teknikneutrala men så tycks inte vara fallet när man felaktigt pekar ut plastprodukter såsom sämre för miljön i förhållande till skogsprodukter. Då är man inte teknikneutral.

Paragraf 7.2,1 sid. 94. Exempelvis har skogsindustrin de senaste åren etablerat nya samarbeten för att producera råvaror till drivmedel, textilier och batterier ur befintliga eller utvecklade processer.

Kommentar: Skogsindustrin är inte öppen för samarbeten med plastbranschen då de ser den senare som ett hot mot deras nya produkter.

Paragraf 8.1 sid. 117. Behov och potential för ökad tillväxt i skogen är inte en del av en bioekonomistrategi, och hanteras därför inte av bioekonomiutredningen som fokuserar på en resurseffektiv användning av råvaror som redan tagits ut från skogen.

Kommentar: Att bara fokusera på en resurseffektiv användning av råvaror som redan tagits ut och inte hur det är relaterat till skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart svenskt skogsbruk kan bli förödande och leda till olyckligt överutnyttjande av vår skog. Även Skogsutredningen uppdrag (M2019:02) inser lyckligtvis att det är viktigt att finna en balans mellan den skogliga delen av en växande bioekonomi och bevarande av biologisk mångfald i skogen.

Paragraf 9.1.1. sid. 131. I en hållbar bioekonomi används hållbart producerad biomassa effektivt och där är livskraftiga och resilienta ekosystem en

grundförutsättning för utvecklingen av en framgångsrik och långsiktig bioekonomi, och uttaget av biomassa äventyrar inte framtida generationers möjlighet att förvalta och vidareutveckla bioekonomin.

Kommentar: Olyckligt att använda ordet hållbar då det ingalunda är säkert att så är fallet med tanke på ett överutnyttjande av dagens skogsbruk och ett stadigt minskat upptag av koldioxid inom skogsbruket.

Paragraf 9.1.1.sid 131–132. Biomassans gröna kol skapar nya lösningar, baserat på en hög grad av cirkularitet, som ersätter fossila varor och bidrar till minskade utsläpp.

Kommentar: Minskade utsläpp från biomassa behöver inte alls vara fallet. Se Fig.1!

Paragraf 9.5 sid 159. Förslag: Utredningen föreslår att regeringen tar fram en plan för ökat industriellt träbyggande och ökad träanvändning.

Kommentar: Så länge som produkter med lång livslängd avses är det godtagbart. För skogsindustrin tar det uppemot 20 - 40 år innan nya träd vuxit tillräckligt för att kompensera för utsläppen som avverkningen orsakat, enligt naturgeografen Anders Lindroth som arbetar med att mäta koldioxidhalter vid kalhyggen. Om en plastsked ersätts av en träsked kommer den inte bidra till mindre koldioxidutsläpp såvida inte den existerar i minst 10 år, vilket är orealistiskt.

Paragraf 9.5 sid. 161–162. Jordbruksverket har för närvarande två regeringsuppdrag om hur mer fisk kan landas och beredas i Sverige, respektive att analysera hinder för att öka produktion och konsumtion av algbaserade livsmedel.

Kommentar: I remissen utsluts hela tiden förslag till bioekonomins utveckling baserad på plastproduktion. Ett gott exempel: Mikroalger från Umeå kan användas för att producera bioplast [6].

Paragraf 9.5 sid. 164. Utredningen föreslår även att Naturvårdsverket, tillsammans med berörda offentliga och privata aktörer, efter genomförd analys enligt ovan, genomför en tidsbegränsad, praktisk pilotstudie för att testa hur en databas, en marknadsplattform eller annan modell för delning av data om restströmmar, skulle kunna etableras.

Kommentar: Detta förekommer redan för återvunnen plast och sköts av kommersiella företag.

Paragraf 11.7.3 sid. 233. Substitutionseffekten som uppstår när träbaserade produkter ersätter fossilbaserade material, samt att produkterna lagrar koldioxid under en lång tid, innebär en tydlig klimatnytta. Förslaget kan även bidra positivt till tillväxt och sysselsättning, samt stärka försörjningsförmågan då råvaran finns inhemskt.

Kommentar: Det har redan påpekats att det inte är klimatnytta av att ersätta fossilbaserade material med träbaserade.

Det innebär även att bio-CCS inte löser problem för produkter med kort livslängd. Denna slutsats kommer man även till om man beaktar att skogsprodukter ger upphov till mer växthusgaser enligt figur 2.

Bilaga 11 sid. 413. Figur 2 Mall för SWOT-analys

Kommentar: Denna mall är en förenklad form av SWOT-analys. I ett så viktigt område bör åtminstone en något bättre modell användas. (Det finns för övrigt mer avancerande). I Fig. 3 ges ett exempel.

Threats which they can handle with their strengths	Strengths	Threats
Opportunities which are hindered by internal Weaknesses	Opportunities	Weaknesses
<i>Advanced SWOT Matrix By Meckler & Holloway 2016</i>	Opportunities for which they have Strengths	Weaknesses for which there are Threats

Fig.3 Advanced SWOT-matrix [7].

Sammanfattning

Baserat på ovanstående kan följande fastslås: SPIF menar att remissen inte tar en helhetssyn på hela problematiken eftersom inget nämns om vattenkonsumtion, eller kemikalieåtgång för biokemi. Det måste tas i beaktande. Dessutom nämns inte med ett ord hur plastindustrin kan bidra. Det nämns heller inget om framställning av nya plaster som inte är fossilbaserade och dess möjliga roll i ett fossilfritt samhälle. Dessutom kan en övergång till bioekonomistrategi få negativa konsekvenser såsom redan exemplifierats genom att byta ut polystyrenmugg mot pappersmugg.

Man kan således inte förutsätta att bioekonomistrategin som redovisas i remissen är hållbar då man förutsätter att skogen utgör en kolsänka efter att skogsindustrin genomfört sina avverkningar och skapat kortlivade produkter på bekostnad av andra konstruktionsmaterial med bättre nytta för miljön.

Möjligheterna med att använda alger bl.a. som utgångsmaterial för plasttillverkning belyses inte heller i remissen. Detta är en betydligt bättre källa som råvara än skogen då den senare överutnyttjas.

Bio-CCS hotar dessutom ekosystem och matproduktion enligt flera forskarrapporter [8].

SPIF anser att beslut ska baseras på fakta och inte halvsanningar eller lögner. Det är bekymmersamt då plastindustrin har långa investeringshorisonter och vill ha en tydlig plan och förutsägbarhet som saknas. Plastindustrin kan bidra till ett fossilfritt samhälle men då ska vi bjudas in och inte ifrågasättas.

Motala den 25 augusti 2024

Lennart Johansson, Branschansvarig Svensk Plastindustriförening (SPIF)

Referenser:

[1]. H. Pilz et al, The impact of plastics on life cycle energy consumption and greenhouse gas emission in Europe, Summary Report 2010, Denkstatt.

[2]. Sverker Lenas, Forskarnas varning: Skogen går från kolsänka till utsläppskälla, Dagens Nyheter, 1 oktober 2020.

[3]. Nedbrytbar plast är fel väg för miljön, Dagens Samhälle 2 nov, 2016.

[4]. F. Hermansson et al, Allocation in life cycle assessment of lignin, The International Journal of Life Cycle Assessment 25(2020) sid.1620.

[5]. Suaria et al, Microfibers in oceanic surface waters: A global characterization, Science Advances, June 2020.

[6]. M. Plöhns, Polymervärlden p.27, Nr 2, 2024.

[7]. M. Meckler, Advanced SWOT Analysis, Crafting a Strategy, 2016.2016

[8] A. Deprez et al, Sustainability limits needed for CO2 removal, Science 383(2024)6682 pp. 484-486.